

מ"ת 9763/01/23 - מדינת ישראל נגד נסר אלאטרש

בית משפט השלום לתעבורה בבאר שבע

מ"ת 9763-01-23 מדינת ישראל נ' אלאטרש(עציר)

בפני מבקשת נגד משיבים נוכחים:
כבוד השופטת, סגנית הנשיא נועה חקלאי
מדינת ישראל
נסר אלאטרש (עציר)
ב"כ המבקשת - עו"ד מורן אטיה
המשיב בלווי שב"ס
ב"כ המשיב - עו"ד דמיטרי ורניצקי
החלטה

השאלה בה עלי להכריע במסגרת החלטה זו, היא האם יש הצדקה להמשיך ולבחון היתכנותה של חלופת מעצר בדמות קהילה טיפולית סגורה לגמילה מסמים.

1. כנגד המשיב הוגש כתב אישום המייחס לו ביצוע עבירות של נהיגה בהיותו בלתי מורשה לנהיגה, נהיגה בזמן פסילה, נהיגה בשכרות (מכח סירוב למסור בדיקת שתן לצורך איתור שרידי סם), ללא רישיון רכב תקף וללא כיסוי ביטוחי, עבירות מיום 10.1.23.
2. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה להורות על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים המשפטיים המתנהלים כנגדו, על פי הקבוע בסעיף 21(א)(1) לחוק סדר הדין הפלילי [סמכויות אכיפה - מעצרים] תשנ"ו - 1996 [להלן: "החוק"].
3. מעצרו של המשיב הוארך, בא כוחו הסכים לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר, וביקש להפנות את המשיב לשירות המבחן אשר יבחן בין היתר אפשרות לשחרורו של המשיב חלופה טיפולית הכוללת גמילה מסמים. המבקשת הסכימה שיתקבל תסקיר, אך ציינה כי אינה מחוייבת להמלצותיו.
4. מתסקירי שירות המבחן עולה כי המשיב בן 38, נשוי ואב לארבעה. בוגר 12 שנות לימוד, שירת שירות צבאי מלא כלוחם קרבי בגדוד הסיוור הבדואי. לאחר סיום השירות הצבאי עבד כ-7 שנים בעבודות שמירה ואבטחה. בעקבות מעורבותו הפלילית נשלל ממנו רישיון הנשק שהיה בידו. המשיב מזה 5 שנים מכור לסמים. אינו עובד בשל כך, ומצוי בחובות כבדים. המשיב ביטא שאיפות לחזור ולנהל אורח חיים נורמטיבי, וביקש להשתלב בקהילה טיפולית על מנת לטפל בהתמכרותו. שירות המבחן התרשם כי המשיב מבטא רצון כן לטפל בבעיית התמכרותו, מתוך הכרה בעומק ההתמכרות ובנזקקותו הטיפולית. שירות המבחן התרשם כי קיימים מוקדי סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק בעתיד, על רקע התמכרותו של המשיב, וכי בהעדר מענה טיפולי גורמי הסיכון

יישארו בעינם.

שירות המבחן שוחח עם אשת המשיב אשר ציינה אף היא כי המשיב חייב להשתלב בהליך טיפולי אינטנסיבי נוכח התמכרותו.

שירות המבחן תיאם למשיב ראיון התאמה בקהילה הטיפולית "רוח במדבר" והוא נמצא מתאים להשתלב בקהילה הטיפולית, זאת בכפוף לתוצאות בדיקותיו הרפואיות. לפיכך שירות המבחן ביקש להורות לשב"ס לבצע את הבדיקות הנדרשות על מנת להמשיך ולבחון את החלופה הטיפולית.

5. בדיון שהתקיים בפני טען ב"כ המבקשת כי המשיב אינו עומד בקריטריונים שנקבעו בבש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' אשר סויסה (21.3.11) (להלן - "הלכת סויסה"), ועל כן אין הצדקה במסגרת הליך המעצר להמשיך ולבחון חלופה שכזו.

ב"כ המשיב, מנגד טען כי עניינו של המשיב עומד בקריטריונים שנקבעו בפסיקה לצורך בחינת חלופה טיפולית.

6. כידוע, בית המשפט העליון, בבש"פ 4627/18 אחמד שהאב נ' מדינת ישראל (14.6.18) ציין כי אין טעם בבחינת הליך טיפולי אם הנתונים אשר יביאו בסופו של יום לדחיית ההליך הטיפולי ידועים מראש. לאור עמדת המבקשת מצאתי לבחון את הנתונים כבר עתה.

ויובהר, בשלב זה אין בידי נתונים מספיקים כדי לקבוע שחלופה טיפולית כן מתאימה, אך יש בידי את הנתונים כדי לבחון את טענת המבקשת לפיה דינה של החלופה בקהילה הטיפולית להידחות - גם אם יסכימו לקבל המשיב לקהילה.

7. בטרם אבחן את נתוניו של המשיב, מצאתי להדגיש את הדברים הבאים:

א. ככלל, גם כאשר קיימת עילת מעצר, על פי סעיף 21 (ב) לחוק, ביהמ"ש מחוייב לשקול אם ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של קביעת ערובה ותנאי ערובה שפגיעתם בחרותו של המשיב פחותה.

ב. ההלכה מפי בית המשפט העליון הינה שבעבירות תעבורה המעצר הוא החריג. ראו למשל בש"פ 2227/08 טראד גריפאת נ, מדינת ישראל (14.3.2008); בש"פ 10118/04 נזמי ג'באלי נגד מדינת ישראל (16.11.2004); בש"פ 5844/22 מיכאל חז'וייב נ' מדינת ישראל (8.9.2022).

ג. ביום 18.10.22 פרסם פרקליט המדינה את הנחיה מס' 5.24: "מדיניות התביעה בעניין הגשת בקשות למעצר עד תום ההליכים ובחינת מתן הסכמה לשחרור בערובה ותנאי שחרור (חלופת מעצר) או למעצר בפיקוח אלקטרוני.

בסעיף 20 להנחיה האמורה נקבע כדלקמן:

עמוד 2

"20. שיקולים הקשורים בסוג העבירות בהן מואשם הנאשם:

כלל, על תובע לגבש את עמדתו על פי הרכיבים של מהות המעשים ומיהות העונש שפורטו לעיל. בנוסף לשיקולים אלה ולצידם, ניתן לשקול להסתפק בשחרור לחלופת מעצר, או במעצר בפיקוח אלקטרוני, תחת מעצר מאחורי סורג ובריח, בסוגי העבירות הבאות:

א. עבירות אשר יש הכרח ביציאה מהבית לשם ביצוען....

ב. ...

ג. ...

ד. **עבירות תעבורה**, למעט כאלה שנסיונות ביצוען מלמדות על רמת סיכון גבוהה הנשקפת מהנאשם, שלא ניתן לנטרלה בדרך חלופית למעצר מאחורי סורג ובריח, כגון מקום בו לעבירות התעבורה נלוו עבירות נוספות דוגמת שיבוש מהלכי משפט ו/או העלמת ראיות; או במצב בו עבירות התעבורה בעצמן מלמדות על רמת מסוכנות חריגה, כגון נסיעה פרועה, במצב של שכרות או השפעת סמים, תוך זלזול בוטה ויוצא דופן בחוקי התעבורה; "

בסעיף 21 להנחיה 5.24 שלעיל, נקבעו הדברים הבאים:

"21. **שיקולים הקשורים בעמדת שירות המבחן** ובטיב המפקחים המוצעים.

בעת בחינת התאמתו של הנאשם לחלופת מעצר או למעצר בפיקוח אלקטרוני, וככל שנדרש בתיק תסקיר של שירות המבחן... ייתן התובע את דעתו, בין היתר, לאלה:

א. מאפייני הנאשם כפי שהם עולים מתסקיר שירות המבחן, ...

ב. **עמדת שירות המבחן** מקום בו התקבל תסקיר מעצר;

ג. **קיומם של הליכי טיפול ושיקום ומידת הפחתת הסיכון הגלומה בהם**;...

...

8. לאור המפורט לעיל, בעניינו של המשיב, בשים לב לכך שמיוחסות לו עבירות תעבורה, עבירות שבהכרח יש צורך ביציאה מהבית לצורך ביצוען, ובשים לב שכתב האישום אינו מייחס למשיב עבירות המלמדות על רמת סיכון חריגה במיוחד כגון נסיעה פרועה או זלזול בוטא ויוצא דופן בחוקי התעבורה, (וזאת מבלי להקל ראש בחומרת העבירות בנסיבות המפורטות בכתב האישום), הרי שעל פי ההלכות שנקבעו בבית המשפט העליון ועל פי הנחיות פרקליט המדינה, יש מקום לבחון שחרור לחלופה, ויש לקחת בחשבון את עמדת שירות המבחן כמו גם את קיומם של הליכי טיפול ושיקום ומידת הפחתת הסיכון הגלומה בהם.

9. **עניינו של המשיב שבפני מתאים לבחינת חלופה גם ללא קשר להליך טיפולי.**

על כן, קל וחומר ניתן לבחון שחרור לחלופה אשר משלבת גם הליך טיפול, הליך שיש להניח שאף יביא להפחתת הסיכון.

בעניין זה, אין לי אלא להפנות להחלטת בית המשפט העליון בבש"פ 4336/19 אברהם ביאדגלין נ' מ"י (4.7.19) שם קבעה כב' השופטת ברק ארז את הדברים הבאים:

"אני סבורה כי אין לבחון את מקרה זה רק מן הפרספקטיבה של הלכת סויסה. **העורר מתאים לשחרור לחלופת מעצר ללא קשר לנושא הטיפול, ואך בשל נסיבות חייו הקשות אין בידו להציע חלופה שכזו הנתמכת בסיוע של משפחה... במובן זה אף ללא השיקול הטיפולי נכון להגיע לתוצאה של שחרורו לחלופה המוצעת, שעל פי התרשמותי יש בה כדי לאיין את מסוכנותו. כמובן, העובדה שבמקרה זה החלופה גם בעלת יתרונות טיפוליים היא, בנסיבות העניין, יתרון נוסף".**
(ההדגשות שלי - נ.ח.).

אם המשיב יגמל מהסמים הארוזים ויחזור לדרך הישר, החברה בכללותה תצא נשכרת. ישנו אינטרס ציבורי בשיקום עבריינים.

ראו בעניין זה בש"פ 1152/17 מולה דרבה נ' מדינת ישראל (20.2.17):

"...אם בעת הנוכחית הצליח העורר לגייס עצמו לתהליך של גמילה, שלו נמצא מתאים - הרי שבהתחשב בגילו הצעיר ובמיעוט ההזדמנויות שעמדו בפניו - יש לעשות כל מאמץ לאפשר לו לעשות שינוי. שינוי כזה, ככל שיצליח, ייטיב עמו, ולא פחות מכך עם החברה כולה, שהרי לצד האינטרס להגן על הציבור מפני מבצעי עבירות ניצב גם האינטרס הציבורי בשיקום עבריינים".

10. האם עניינו של המשיב עומד בקריטריונים שנקבעו בהלכת סויסה?

בבש"פ 863/23 חן זיו נ' מדינת ישראל (13.2.23), שניתן אך לפני כחודש, חזר בית המשפט העליון וסקר את אמות המידה לשחרור לחלופה טיפולית כפי שנקבעו בהלכת סויסה. אביא להלן את עיקרי הדברים:

"הלכה מושרשת היא, כי ניתן לנצל את שלב המעצר לצורך קידום הליכי שיקום וגמילה מסמים, בהתקיים הנסיבות המתאימות לכך (בש"פ 876/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 12-15 [פורסם בנבו] (12.02.2023)). אמות המידה לשחרור נאשם לחלופת מעצר טיפולית הוצגו והובהרו בעניין סויסה, והן: (א) האם הנאשם התחיל בהליך גמילה עוד בטרם מעצרו, או הביע רצונו לעשות כן; (ב) סיכויי הצלחת טיפול הגמילה, ומידת התאמתו ומוכנותו של הנאשם לטיפול; (ג) גילו של הנאשם והזדמנויות גמילה שניתנו לו בעבר; (ד) האם יש בחלופת הגמילה כדי לאיין או להקהות את עילת המעצר; (ה) סוג העבירות המיוחסות לנאשם, חומרתן וחומרת נסיבותיהן; (ו) עברו הפלילי של הנאשם; (ז) השלב בו נמצא התיק העיקרי והזמן שנותר עד לסיומו; (ח) גזר הדין הצפוי לנאשם אם יורשע; (ט) נכונות מוסד הגמילה לקלוט את הנאשם; ו-י) החלטת ערכאה דיונית לעומת החלטה בערר ... רשימה זו אינה בגדר מערכת תנאים קשיחה, וניתן לסטות ממנה במקרים חריגים המצדיקים זאת ...

המעשים המיוחסים למבקש, כמו גם עברו הפלילי, מעידים על מסוכנות המצדיקה לעצור אותו עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. אך בכך לא סגי, ועל בית המשפט לבחון האם קיימת חלופת מעצר שיש בה כדי להקהות או לאיין את המסוכנות הנשקפת מנאשם, טרם מעצרו עד לתום ההליכים מאחורי סורג ובריוח (סעיף 21 לחוק המעצרים; בש"פ 905/23 אלהואשלה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 [פורסם בנבו] (08.02.2023)). חובה זו אף מקבלת ביטוי בעניין סויסה, שכן לצד השיקולים הנוגעים למסוכנות הנשקפת מנאשם, על בית המשפט לתת את הדעת לשיקולים הנוגעים למידת האפקטיביות של חלופת המעצר - הן מן הבחינה הטיפולית, הן מן הבחינה של

הגנה על האינטרס המוגן בעילת המעצר. לשון אחר, על בית המשפט לשקול את סיכויי הצלחת הטיפול, כמו גם את המידה בה תצמצם חלופת המעצר את הסכנה הטמונה בעילת המעצר."

בבש"פ חן זיו שלעיל, עסקינן היה במי שקיבל לידו קטנוע גנוב, נהג בו פעמיים כשהוא בלתי מורשה לנהיגה וללא כיסוי ביטוח ובעודו נוהג על הקטנוע תקף שתי קשישות שצעדו ברחוב כדי לגנוב מהן את רכושן. בית משפט קמא הורה על שחרורו של המשיב לקהילה טיפולית אילנות. בית המשפט המחוזי קיבל את ערר המדינה, והורה על מעצרו של המשיב תוך שציין כי "השלב של טיפול גמילה הוא לאחר גזר הדין... בשלב זה לא היה מקום לחרוג מהכלל שנקבע בפסיקה בשים לב למסוכנות הגבוהה שעולה... לעובדה כי טרם החל בטיפול גמילה וכן בשים לב לעברו הפלילי המכביד גם בשנים האחרונות..."

בית המשפט העליון קיבל את הערר והורה על השבת הדין לבית משפט קמא לצורך קביעת אופן שילובו של המבקש באילנות. בית המשפט העליון ציין:

"אף לשיטתי יש בחלופת המעצר שהוצעה, לצד התנאים והערבויות שנקבעו, כדי להקוות את המסוכנות הנשקפת ממנו. בנסיבות אלה, ובשים לב לשלב בו נמצא ההליך העיקרי, סבורני שיש מקום לאפשר למבקש את ההזדמנות לעבור הליך טיפולי במהלך מעצרו."

11. אני ערה לפסיקה אליה הפנה ב"כ המבקשת בעניינו של האני עתאיקה.

שם נדון עניינו של מי שהועמד לדין על עבירות של נהיגה בזמן פסילה ובהיותו בלתי מורשה לנהיגה.

בית משפט קמא בהחלטתו במ"ת (ב"ש) 9126-08-22 מדינת ישראל נ' האני עתאיקה (10.11.22) בחן היתכנות לחלופה טיפולית על אף שהמשיב לא החל בגמילה בטרם מעצרו, אלא שבמכלול הנתונים, לרבות העובדה שלא היתה שם אינדיקציה ברורה לסיכויי הצלחת תהליך הגמילה המבוקש, ומאחר שבית המשפט קבע שם כי רף מסוכנותו של המשיב הוא גבוה וחרגי לאור עברו התעבורתי, ובשים לב ששירות המבחן ציין כי קיים סיכון שהמשיב שם יעזוב את מתקן השיקום, בית המשפט לא מצא כי בשלה העת להורות על שחרורו לחלופה טיפולית.

בסופו של יום בית המשפט הורה על מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים.

ערר שנדון בתיק עמ"ת (באר שבע) 42500-11-22 **האני עתאיקה נ' מדינת ישראל** (27.11.22) נדחה.

בקשת רשות ערר שנדונה בבש"פ 8306/22 האני עתאיקה נ' מדינת ישראל (8.12.22), נדחתה אף היא.

בית המשפט העליון ציין, בין היתר, כי לא הובהר אם יש בחלופת המעצר שהוצעה שם כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת מן המבקש הנובעת כאמור מהחשש שהוא ישוב לנהוג שלא כחוק. עם זאת בית המשפט העליון מצא לנכון להדגיש את הדברים הבאים:

"יחד עם זאת יובהר כי כפי שעולה מהתיאור שלעיל, **בית משפט השלום היה נכון לבחון אפשרות של שחרור של המבקש** בתנאים, ובלבד שתנאים אלה יצמצמו את המסוכנות הנובעת ממנו. בחינה כזו תהיה אפשרית גם בהמשך. כך, ככל שיוצע על ידי המבקש מנגנון שיבטיח כי הוא לא ישוב לנהוג במכונית עד להכרעת דינו, חזקה על בית משפט השלום שיבחן אותו, וישם אותו בהתאם לכללים שנקבעו בחוק ובהלכה."

אם כן, לא ניתן ללמוד מבש"פ עתאיקה שלעיל את אשר מבקש ב"כ המבקשת, קרי- לא ניתן ללמוד שאין הצדקה לבחון היתכנות של חלופה טיפולית, אלא עסקינן בישום קונקרטי, שם הגיע בית המשפט למסקנה כי בנתוניו של עתאיקה, אין בחלופה שהוצעה כדי לאיין מסוכנותו.

לתוצאה הפוכה ראו למשל בש"פ 8761/22 גמאל אבו סארה נ' מדינת ישראל (5.1.23) שם הוגש כתב אישום המייחס למבקש עבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה והפרת הוראה חוקית לפי סעיפים 332(2) ו-287(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 ונהיגה בזמן פסילה וללא רישיון נהיגה לפי סעיפים 67 ו-10(א) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961, שם על אף שהמקרה חמור יותר מזה של עתאיקה, העורר שחרור לחלופה טיפולית בקהילה **סגורה על אף המסוכנות הגבוהה והספקות ביחס להתאמתו להשתלב בהליך שיקום.**

12. ומה בעניינו של המשיב שבפני?

המשיב שבפני לא התחיל בהליך גמילה עוד לפני מעצרו. כפי שציינה אשת המשיב אשר התייצבה לדיון שהתקיים בפני, ידם אינה משגת לממן הליך גמילה באופן פרטי. עוד ציינה כי המשיב לא שולב בהליך גמילה במסגרת מאסרו הקודם ואף לא בשיחות טיפוליות בעת ריצוי מאסרו האחרון, לאור יתרת מאסר קצרה לריצוי. העבירות שבוצע המשיב- עבירות תעבורה, אינן קשורות להתמכרותו לסם, הגם שקשורות לדפוסים עברייניים אליהם התדרדר בין היתר בשל ההתמכרות לסם. ההליך המשפטי בראשיתו וצפוי להימשך עוד זמן מסוים. במידה והמשיב יורשע, בשים לב למתחם העונש ההולם ביחס לעבירות המיוחסת למשיב ובשים לב לעברו המכביד הוא צפוי לעונש שכולל מאסר בפועל. למשיב עבר פלילי הכולל עבירת רכוש (גניבה) ועבירות אלימות בגין נדון לפני 7 שנים לעונש הכולל 11 חודשי מאסר.

המשיב על אף היותו בלתי מורשה לנהיגה צבר לחובתו 4 הרשעות קודמות של נהיגה בהיותו בלתי מורשה לנהיגה, כשהאחרונה שבהן כוללת גם הרשעה בעבירה של נהיגה בשכרות, בגין הרשעתו האחרונה ריצה 7 חודשי מאסר ואף תלוי ועומד מאסר מותנה בן 8 חודשים בר הפעלה.

אין למשיב בעברו הרשעות בעבירות של הפרת הוראה חוקית או בריחה ממשמורת או עבירות המלמדות על זלזול בהחלטות שיפוטיות.

אף אין למשיב הרשעה קודמת בעבירה של נהיגה בזמן פסילה.

אין מדובר במי שהמסוכנות הנשקפת ממנו היא גבוהה באופן חריג אשר אינה מאפשרת בחינת חלופה. שרות המבחן התרשם כי המשיב בעל מוטיבציה אמיתית וכנה להיגמל מסמים ולחזור לחיות חיים נורמטיביים. אף אני, במהלך הדיון, ולאחר ששוחחתי עם המשיב, התרשמתי כפי שהתרשם שירות המבחן, כי המשיב בעל מוטיבציה

גבוהה לערוך שינוי בחייו, ואף אשתו תומכת בכך ותסייע בידו לצלוח את הליך הטיפול.
13. בשלב זה, עוד לא עומדת על הפרק האפשרות להורות על חלופה טיפולית, שכן טרם הושלמה המלאכה: טרם התקבל תסקיר סופי של שירות המבחן, עוד לא הוכרע סופית אם קהילת "רוח במדבר" מוכנה לקבל לשירותיה את המשיב ולשלבו בהליך גמילה, עוד אין הערכה של שירות המבחן בדבר סיכויי הצלחת הטיפול, ועוד אין הערכה בדבר היכולת של החלופה המוצעת לאיין את המסוכנות הנשקפת מן המשיב.
נוכח האמור, טרם בשלה העת ליתן החלטה סופית בעניינו של המשיב.

14. עם זאת, לאור כל המפורט לעיל, ונוכח מכלול נתוניו של המשיב הידועים נכון לעת הזו, אני סבורה כי יש הצדקה להמשיך ולבחון אפשרות לשחרר את המשיב לחלופה, לרבות לחלופה טיפולית.

15. על כן, אני מורה לשב"ס לבצע למשיב את הבדיקות שהתבקשו על ידי שירות המבחן: בדיקות א.ק.ג, צילום חזה, כולל פיענוח וסיכום מידע רפואי שב"ס יעביר את הבדיקות לקהילה הטיפולית רוח במדבר במייל shaloma@yachdav.org.il

16. המשך הדיון ידחה ליום 19.3.2023 בשעה 12.00. המשיב יובא לדיון בהיוועדות חזותית (על פי בקשתו)

17. שירות המבחן יגיש תסקיר משלים עד ליום 17.3.2023.

שירות המבחן מתבקש להתייחס בתסקירו בצורה מפורשת ומפורטת הן להערכת סיכויי הצלחת הטיפול והן להערכת יכולת של החלופה שתוצע, ככל שתוצע, כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת מן המשיב.

תיק החקירה מוחזר לב"כ המבקשת.

ניתנה היום, י"ט אדר תשפ"ג, 12 מרץ 2023, במעמד הצדדים.